

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

DEMİR-ÇELİK, DEMİR-ÇELİKTE EŞYA SEKTÖR RAPORU

Hazırlayan
İhracat Genel Müdürlüğü
Maden, Metal ve Orman Ürünleri Dairesi

2018

DEMİR-ÇELİK, DEMİR-ÇELİK EŞYA

SITC NO : 67 - Demir-Çelik
ARMONİZE NO : 72 - Demir-Çelik (72.02 Ferro Alyajlar Hariç)
73 - Demir veya Çelik Eşya

1. ÜLKEMİZ DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN GENEL DURUMU

Demir çelik sektörü ülke ekonomisi ve sanayileşmesinde lokomotif sektör olma özelliğine sahiptir. Demir çelik sanayisinde gözlenen gelişmeler ile kalkınma süreci arasındaki ilişki incelendiğinde ekonominin demir çelik ile ilgili alt sektörlerinin gelişiminde demir çelik ürünleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu sektörün önemi en başta tüm endüstriyel dallara girdi vermesinden kaynaklanmaktadır. Demir çelik sektörünün başta inşaat malzemeleri olmak üzere otomotiv, gemi, uçak, demiryolu ve vagon gibi tüm taşıt araçları ve akla gelebilecek tüm makine, cihaz ve eşya üretimine katkısı vardır.

Türkiye'nin toplam ham çelik üretiminin yaklaşık dörtte üçü ark ocaklı tesisler, dörtte biri ise entegre tesisler tarafından gerçekleştirilmektedir. Sektörün ağırlıklı bir şekilde ark ocaklı tesislere yönelmesi, bu yatırımların entegre tesislere kıyasla çok daha küçük ölçekte finansman gerektirmesinden ve Türkiye'de entegre tesislerin temel hammaddesi olan demir cevheri yataklarının bulunmamasından kaynaklanmıştır. Entegre tesislerin temel hammaddesi demir cevheri, ark ocaklı tesislerin temel hammaddesi ise demir çelik hurdasıdır.

Demir-çelik ana sanayindeki olumlu gelişmeler demir-çelik eşya ve malzeme sektörünün de gelişmesinde etkili olmuştur. Bugün demir-çelik eşya sektöründe faaliyet gösteren yaklaşık 31 bin işyerinde 150 bin kişi istihdam edilmektedir. Demir-çelik eşya sektöründe döküm ürünleri önemli bir yer tutmaktadır.

Türk döküm sektörünün gerek Avrupa'da, gerekse Dünya'da önemli bir yeri vardır. Üretim yapan 1.200 döküm atölyesinin büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletmeler olup, bu işletmeler çevrelerinin taleplerine cevap vermektedirler. Sayıları 50 civarında olan büyük ölçekli işletmeler ise, Türkiye'deki otomotiv, beyaz eşya ve makine sanayicilerine parça üretmenin yanında, yurt dışı firmalara doğrudan satış da yapmaktadır.

Emek yoğun bir sanayi olmakla birlikte yüksek teknoloji gerektiren ağır endüstri makineleri yatırımını da içerdiğinden özel önem taşıyan döküm sektörü sanayileşme hamlesine paralel olarak gelişmeye açıktır.

Türk döküm sektörünün üretimde kullandığı alüminyum, pik demir, reçine gibi bazı hammaddeler hem yerli, hem de dış piyasadan temin edilmektedir.

Çelik boru sektörü Türkiye'nin sanayisi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Türkiye çelik boru sektörü şu anda yaklaşık 9 bin kişinin çalıştığı bir sektördür. Üretim teknolojisi oldukça gelişen Türk çelik boru sektörü bugün kendi teknolojisini kendi üretebilecek durumdadır.

Altyapı sorunlarını çözmüş gelişmiş ülkelerde demir-çelik sanayinin nisbi öneminin azaldığı, buna karşılık gelişmekte olan ülkelerde özellikle yüksek vasıflı demir-çelik tüketiminin hızla arttığı görülmektedir.

Türk döküm çelik sektörünün gerek Avrupa'da, gerekse Dünya'da önemli bir yeri olmakla birlikte, 2023 Türkiye İhracat Stratejisi kapsamında hedef olarak 500 milyar dolar ihracat belirlenmiş olup, çelik sektörünün 55 milyar dolar ile %11'lik bir paya sahip olması beklenmektedir.

Ülkemiz çelik sektörünün katma değer yaratma kabiliyetine daha yakından bir bakış açısı sunması açısından birim fiyat analizi yapmak gerekirse, dünya çelik ihracatındaki rakiplerimizden, Çin 1,08 dolar/kg birim fiyat ile ürünlerini satmakta, Almanya 1,54 dolar/kg ile, Japonya 0,93 dolar/kg ile çelik ürünlerini satmakta, ülkemiz ise 0,84 dolar/kg birim fiyat ile ürünleri yurtdışı pazarlara ihraç etmektedir. (2014 yılı 72. ile 73. fasılları toplamı trademap.org verileridir.) Sadece 72. fasıl dikkate alındığında ise 2014 yılında sırasıyla Çin, Japonya, Almanya, G.Kore ve ülkemiz, 0,68 ; 0,73 ; 1,02 ; 0,82 ; 0,64 dolar/kg ihracat fiyatına sahiptirler.

2. ÜLKEMİZ DEMİR ÇELİK ÜRETİMİ

2011 yılında % 17'lik büyüme ile 34,1 milyon tona düzeyine ulaşan ham çelik üretimimiz, 2012 yılında % 5'lik bir artışla 35,9 milyon tona seviyesine ulaşmış, 2013 yılında ise %2,8 azalarak 26,2 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. 2013 dönemindeki söz konusu düşüşte ark ocaklı kuruluşların rekabet güçlerinin gerilemesi, İsdemir grevi, enerji kesintileri ve küresel piyasalardaki daralma etkili olmuştur. Diğer taraftan, yassı ürünler (slab) üretimi % 5,3 oranında düşüş göstermiştir. 2014 yılında 34 milyon ton ham çelik üreten sektörümüz 2015 yılında ülkemiz üretiminde %7,4'lük bir azalma gerçekleşerek 31,52 milyon ton ham çelik üretimi yapılmıştır. 2016 yılı ilk 9 ayı itibariyle ham çelik üretimimiz geçen yılın aynı dönemine göre **%4,5 artışla 27,5** milyon ton seviyesine ulaşmıştır.

Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi (Milyon Ton)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	% değişim (16/17)
Kütük	21,8	24,4	27	26,2	24,6	23,2	23	25,8	12,3
Yassı	7,3	9,7	8,8	8,3	9,4	8,2	10,1	11,6	15,1
TOPLAM	29,1	34,1	35,8	34,6	34	31,5	33,1	37,5	13,2

Kaynak: Demir-Çelik Üreticileri Derneği

Bugün demir-çelik sektöründe üretim, yüksek fırına dayalı üretim yapan entegre tesisler ve elektrik ark ocaklı tesisler tarafından gerçekleştirilmektedir. Elektrik ark ocaklı tesislerin ham çelik üretimi 2017 yılında %18,8 düşüşle 25,9 milyon tona gerilerken, entegre tesislerin ham çelik üretimi %2,2 artışla 11.5 milyon tona ulaşmıştır.

2017 yılında yüzde 32,2 gibi ciddi oranda artış gösteren Türkiye'nin ham çelik üretim kapasitesi 51 milyon ton civarında bulunmaktadır. 2017 yılında yüzde 70 seviyesinde bulunan dünya çelik sektöründeki kapasite kullanım oranına rağmen ülkemiz kapasite kullanım oranı %72 seviyesindedir.

1980 sonrasında, uzun ürünleri girdi olarak kullanan inşaat sektörüne yönelik teşvikler ile uzun ürünlerde iç tüketimin çok üstünde bir kapasite oluşmuş, yassı ürün kapasitesi dünya ölçeklerinin gerisinde kalmıştır. Gelişmiş demir çelik üreticisi ülkelerde

toplam çelik üretiminde yassı ürün oranı % 60, uzun ürün oranı % 40 civarındadır. Ancak, son yıllarda özellikle İsdemir bünyesinde yassı çelik üretimine yönelik yatırımların artması ile sektördeki yassı ürün açığının azalarak demir çelik sektöründeki yapısal bozukluğun düzelme yolunda ilerlediği görülmektedir. 2008 yılında gerçekleşen kapasite artırımları ve yeni yatırımlarla toplam ham çelik üretimi içerisinde yassı ürün oranı bir önceki yıl % 14 iken, 2008 yılında % 28'e yükselmiş, uzun ürün oranı ise % 84'ten % 70'e gerilemiştir. 2017 yılında demir çelik üretiminde yassı ürünün oranı ise % 31,1 olarak gerçekleşmiştir.

3- TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ

A- İHRACAT

Türkiye'nin Demir-Çelik (72. ve 73. Fasıllar; 72.02 Ferro Alıyajlar Hariç) İhracatı (Milyon \$)

GTP No.	Ürünler	2013	2014	2015	2016	2017	2017 (Ocak- Mayıs)	2018 (Ocak- Mayıs)	Değişim 17/18
7201	Pik Demir	4	3	3	3	3	1	1	0
7204	Hurda	137	235	147	147	189	68	82	21
7203, 7205, 7206	İlk Şekillerde/Granül-Toz Halinde Demir/Alaşimsız Çelik	18	18	13	13	17	5	7	40
7207	Kütük ve Blum	825	289	101	89	350	166	52	-69
7208-7212	Demir/Alaşimsız Çelikten Yassı Ürünler	1.634	1.593	1.209	1.364	2.492	822	993	21
7213-7217	Demir/Alaşimsız Çelikten Uzun Ürünler	6.778	6.352	4.382	3.855	4.252	1.560	1.959	26
7218-7229	Vasıflı Çelikten Ürünler	374	619	581	511	679	196	327	67
7303-7306	Borular	1.589	1.588	1.280	1.057	1.324	403	475	18
7307	Boru Bağlantı Parçaları	131	138	122	103	108	35	41	17
7308	İnşaat Aksamı	1.385	1.473	1.245	1.000	1.047	338	360	7
7312-7314	Demetlenmiş Teller, Halatlar, Kablolar, Ağ ve Kafesler	197	186	145	138	156	48	70	46
7318	Vida, Cıvata, Somun vb.	261	308	287	309	365	108	160	48
7321	Soba, Ocak, Barbekü, vb.	358	385	327	305	346	107	114	7
7322	Radyatörler	451	451	388	366	426	117	141	21
7323	Sofra ve Mutfak Eşyaları	267	298	255	225	234	79	87	10
	Diğerleri	1.658	1.664	1537	1.660	1.841	614	702	14
	TOPLAM	16.067	15.600	12.022	11.145	13.829	5.737	6.906	20

Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre Demir-Çelik İhracatımız (İlk 10 Ülke, Milyon \$)

ÜLKE	2015	2016	2017	2017 Payı (%)	2017 (Ocak-Mayıs)	2018 (Ocak-Mayıs)	Değişim 17/18 (%)
İTALYA	337	388	765	5,5	168	323	92,3
ALMANYA	590	621	786	5,7	171	264	54,4
A.B.D.	1.246	1.160	1.184	8,6	350	266	-24
İSRAİL	406	493	660	4,8	137	222	62
İNGİLTERE	514	504	675	4,9	172	192	11,6
İSPANYA	211	258	509	3,7	139	190	36,7
ROMANYA	375	412	617	4,5	118	191	61,9
BELÇİKA	104	116	244	1,8	69	171	147,8
HOLLANDA	206	253	339	2,5	68	128	88,2
YEMEN	348	246	154	1,1	107	136	27,1
Liste Toplamı	4337	4451	5933	57,1	1499	2083	39
Genel Toplam	12.022	11.145	13.829	100,0	5.737	6.906	20,8

Kaynak: TÜİK

B- İTHALAT

Türkiye'nin Demir-Çelik (72. ve 73. Fasıllar; 72.02 Ferro Alyajlar Hariç) İthalatı (Milyon \$)

GTP No.	Ürünler	2015	2016	2017	2017 (Ocak-Mayıs)	2018 (Ocak-Mayıs)	Değişim 17/18 %
7201	Pik Demir	343	274	361	84	212	152
7204	Hurda	4.288	3.962	6.138	1.591	2.508	58
7203	İlk Şekillerde/Granül-Toz Halinde Demir/Alaşimsız Çelik	147	91	186	70	51	-27
7205							
7206							
7207	Kütük ve Blum	2.869	1.977	2.048	629	1.077	71
7208-7212	Demir/Alaşimsız Çelikten Yassı Ürünler	3.079	2.727	3.800	1.103	1.331	21
7213-7217	Demir/Alaşimsız Çelikten Uzun Ürünler	642	553	605	160	266	66
7218-7229	Vasıflı Çelikten Ürünler	2.952	2.591	2.944	854	1.087	27
7303-7306	Borular	687	598	607	201	233	16
7307	Boru Bağlantı Parçaları	187	202	167	53	52	-2
7308	İnşaat Aksamı	291	392	306	64	92	44
7312-7314	Demetlenmiş Teller, Halatlar, Kablolar ve Ağlar	141	94	119	33	41	24
7318	Vida, Civata, Somun vb.	664	704	753	223	220	-1
7321	Soba, Ocak, Barbekü, vb.	54	49	48	16	15	-6
7322	Radyatörler	21	15	18	5	7	40
7323	Sofra ve Mutfak Eşyaları	99	81	57	19	18	-5
	Diğerleri	1.053	1.248	1.563	477	564	18
	TOPLAM	17.517	15.558	19.720	6.985	9.649	39

Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre Demir-Çelik İthalatımız (İlk 10 Ülke, Milyon \$)

ÜLKE	2015	2016	2017	2017 Payı (%)	2017 (Ocak-Mayıs)	2018 (Ocak-Mayıs)	Değişim (17/18) (%)
RUSYA FED.	2.753	2.247	3.380	17,1	1.013	1.452	43,3
A.B.D.	1.194	863	1.331	6,7	299	549	83,6
ALMANYA	994	1.024	1.271	6,4	361	546	51,2
İNGİLTERE	1.196	797	1.198	6,1	308	511	65,9
UKRAYNA	1.642	1.162	1.220	6,2	370	505	36,5
BELÇİKA	638	710	914	4,6	284	425	49,6
HOLLANDA	472	683	1.010	5,1	273	363	33
ÇİN	2.121	1.589	1.236	6,3	393	361	-8,1
FRANSA	651	657	949	4,8	259	324	25,1
GÜNEY KORE	1.029	1.001	990	5,0	284	308	8,5
İlk 10 Ülke	12.690	10.733	13.499	68,5	3.844	5.344	39
Genel Toplam	17.517	15.558	19.720	100,0	6.985	9.649	39,3

Kaynak: TÜİK

C- DÜNYADA ÜRETİM

Dünya Yıllık Ham Çelik Üretimde Başlıca Ülkeler (Milyon Ton)

Sıra	Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (8 ay)	2015 Yılı Dünya Üretimindeki Payı (%)
1.	Çin Halk Cum.	701,9	731	785,9	822,6	803,8	536,3	62,8
2.	Japonya	107,6	107,2	110,8	110,6	105,1	69,9	8,2
3.	A.B.D.	86,3	88,6	87	88,1	78,9	53,4	6,2
4.	Hindistan	73,4	77,5	79,4	87,2	-	-	-
5.	Rusya Fed.	68,8	70,4	69,4	71,6	71,1	47	5,6
6.	G. Kore	68,5	69,1	66	71,5	69,6	45,2	5,4
7.	Almanya	44,2	42,6	42,6	42,9	42,6	28,7	3,3
8.	TÜRKİYE	34,1	35,8	34,6	34	31,5	22	2,5
9.	Brezilya	35,2	34,5	34,4	33,8	33,2	20,3	2,6
10.	Ukrayna	35,3	32,9	32,8	27,1	22,9	16,3	1,8
11.	İtalya	28,7	27,5	24	23,7	22	15,3	1,7
	Toplam	1.284	1.317	1.366	1.413	1.280	1.065	100

Kaynak : World Steel Association